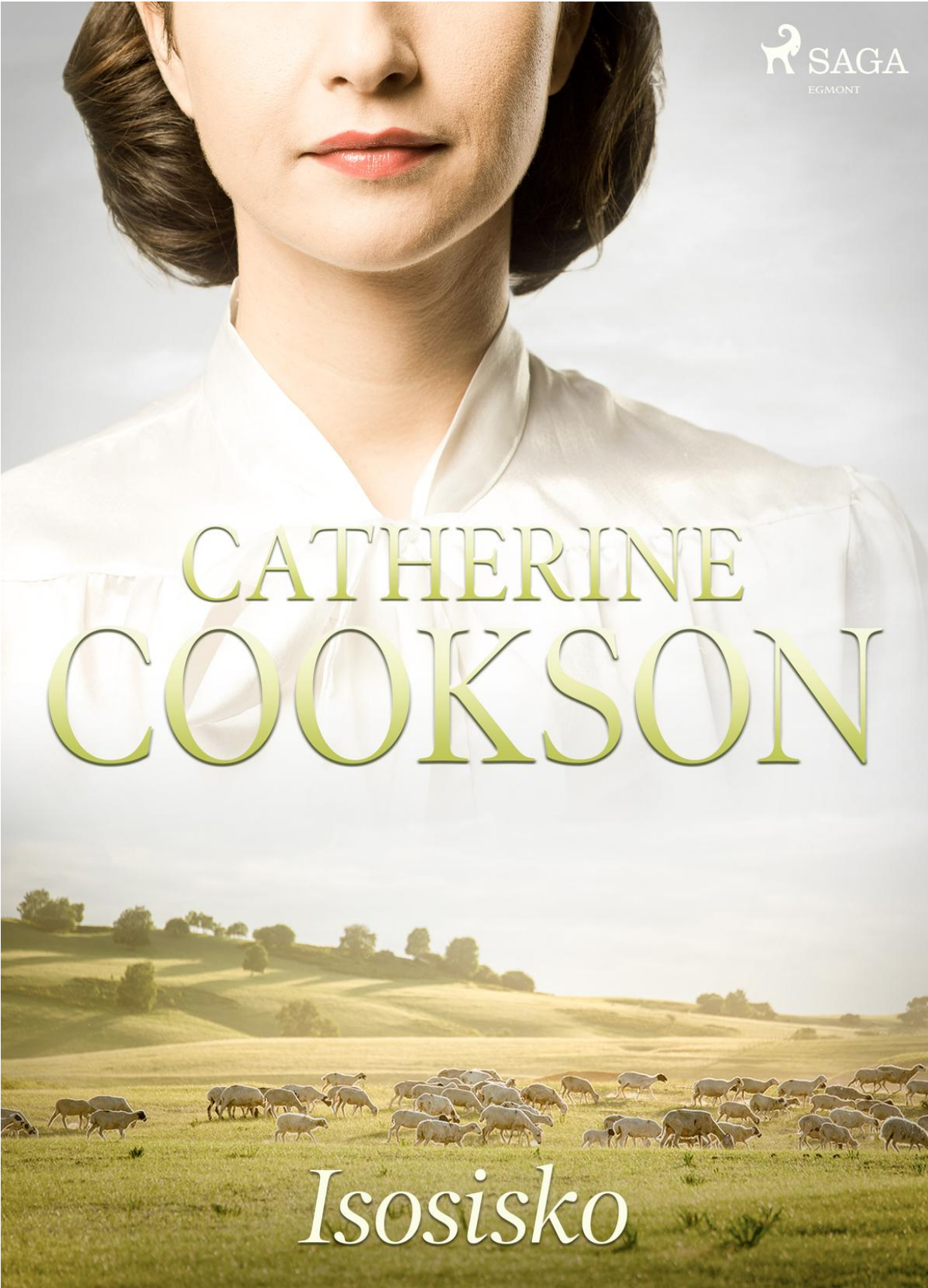

CATHERINE
COOKSON

Isosisko

The background of the book cover is a composite image. The upper portion shows a close-up of a woman's face and neck, wearing a white high-collared blouse. The lower portion shows a pastoral landscape with rolling green hills and a flock of sheep grazing in a field under a soft, hazy sky.

CATHERINE COOKSON

Isosisko

Catherine Cookson

Isosisko

Suomentanut Inkeri Pitkänen

SAGA Egmont

Isosisko
Translated by
Inkeri Pitkänen
Original title
The Menagerie

Cover illustrations: Shutterstock

Copyright © 1958, 2020 Catherine Cookson and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726156386

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com– a part of Egmont,
www.egmont.com

Lot-täti

“Hei, Lot-täti.”

“Ai, hei Stanley!”

“Mitä kuuluu?”

“Ihan hyvää vaan.”

“Niin sitä pitää.”

Itsekseen naureskellen mies jatkoi kulkuaan High Streetillä tungeksivan väkijoukon lävitse. Nainen kohautti hienostuneesti koinsoymää viittaa hartioillaan ja kääntyi uudelleen näyteikkunaan tutkailemaan ihastuneena räikeitä, halpoja leninkejä. Oi, kuinka ihania ne olivatkaan, hän ajatteli. Jos hän säästäisi oikein kovasti, niin loppukesästä hän pystyisi varmaan ostamaan tuon punaisen mekon. Mutta siihen olisi vielä pitkä aika... Kunpa hän vain voisi luottaa muiden avokätisyyteen yhtä lujasti kuin Larryn, hän saisi mekon tuossa tuokiossa. Se oli kuitenkin turha toive, sillä muut olivat naimisissa ja heillä oli perheet huollettavana.

“Terve, Lot. Sitä ollaan ostoksille menossa, vai?”

“Päivää, herra ja rouva Preston. Ei toki, katselen vain.”

“Mikään ei saisi sinua näyttämään sievemmältä kuin jo olet, Lottie.”

“Älkääs nyt, herra Preston.”

Lottie katseli hyvillä mielin pariskunnan perään kunnes se katosi väkijoukon sekaan ja kääntyi sitten jälleen ikkunaan... Kyllä ihmiset ovat sitten mukavia, puhuvat aina niin kauniisti. Ehken sittenkään tarvitse uutta mekkoa, entinen on vielä ihan kelvollinen, Lottie päätteli. Eikös herra Preston ollut juuri kehunut häntä sieväksi? Lottie

tiesi, ettei mies ollut tarkoittanut sanoillaan hänen kasvojaan, vaan vaatetusta. Hän siirtyi laivastonsinisen leningin eteen nähdäkseen paremmin kuvajaisensa ikkunalasiasia vasten, ja omastakin mielestään hän näytti sievältä. Suuri olkihattu ja sen lieriä ympäröivät ikäkulut silkkiruusut, suhteellisen siisti vihreäpilkullinen tekosilkkileninki – joka selvästikin olisi sopinut paremmin jollekulle nuoremmalle – sekä harmaat korkeakorkoiset remmisandaalit, joista muhkuraiset varpaat tunkivat esiin, olivat sinänsä ihan tyylikäs kokonaisuus, mutta kaiken kruunasi kuitenkin hienostuneen elegantti turkiskappa.

Lottie kohensi jälleen turkisviittaa ja jatkoi verkkaisesti matkaansa ihmisvirrassa nauttien näkemästään ja nähdyksi tulemisesta ja vastaillen lukuisiin tervehdyksiin tutulla hymyllään ja iloisilla lausahduksillaan.

Totta puhuen kukaan muu koko Fellburnissa ei saanut osakseen yhtä paljon tervehdyksiä kuin Lottie, ja nekin jotka eivät tervehtineet ääneen ainakin hymyilivät hänelle. Muukalaisen tunnistikin siitä, että tämä pysähtyi tuijottamaan tätä kookasta luisevaa naisihmistä, jonka vaalea hiuskuontalo sojotti joka suuntaan ja jonka vaatetus oli sekalaisen ristiriitainen – vaikka hän kumma kyllä kantoikin sitä arvokkaan näköisesti.

Lauantaiaamuisin Fellburnissa oli aina tungosta. Tuntui kuin molemmat kaivokset, Phoenix kaupungin toisessa päässä ja Venus toisessa olisivat yksissä tuumin sylkeneet orjansa keskustaan tuhlaamaan oitis viikkopalkkojaan. Itse asiassa juuri näiden hyvätuottoisten kaivosten ansiosta kaupunkiin oli pystytty rakentamaan tilava ostoskeskus laadukkaine kauppapuoteineen. Enää ei kaivostyöläisten vaimojen tarvinnut tyytyä halpaan ja nukkavieruun; he pukeutuivat yhtä tyylikkäästi kuin Brampton Hillin leidit.

Hillin hienot naiset tekivät ostoksensa useimmiten puhelimitse, mutta jos heillä oli asiaa kaupunkiin, he

kävivät siellä jo perjantaiamuisin. Tämä sosiaalinen järjestely harmitti Lottieta, sillä hän ei voinut koskaan lähteä ulos perjantaisin – Jinny ei päästänyt – ja Lottie kun niin tykkäsi ihmisten katselemisesta.

Lottie seisahtui Fenwickin kirjakaupan eteen, paikkaan mihin hän aina viimeiseksi pysähtyi ennen kotiin palaamista. Hän nautti kirjojen katselemisesta vaikkei niitä lukenutkaan – hän ei näet osannut lukea – mutta pelkkä kirjojen katseleminen kiehtoi häntä. Kirjat synnyttivät Lottiessa jännittävän tunteen ja saivat jonkin syvällä uinuvan halun hänessä miltei heräämään. Tunne sai Lottien vakuuttumaan, että hän tiesi mitä kirjat sisälsivät, vaikkei hän ollut milloinkaan lukenut ainoatakaan, sillä mistäpä muusta kirjat kertoivat kuin ihmisistä. Jossain syvällä, olemuksensa normaalissa osassa Lottie tunsi ihmiset, ja juuri tämä tietoisuuden pintaan pyrkivä tunne sai hänet niin pyyteettömästi rakastamaan ihmisiä. Lottie ei itse pystynyt analysoimaan tunteitaan. Hän arveli kiinnostuksensa kirjoihin johtuvan siitä, että jonain päivänä Larry varmasti kirjoittaisi kirjan – ei vain yhtä, vaan monta tusinaa. Larry oli lahjakas, oli käynyt oppikouluakin.

Sisarenpoika palautti äkkiä Lottien mieleen partakoneen terät. Jestas, hän oli miltei unohtanut ne! Jinny motkottikin aina, että hänen muistinsa häipyi taivaan tuuliin jo kotikadun päässä. Paras kiiruhtaa Johnsonille heti paikalla. Lottie pyörähti pois ikkunan luota ja lähti niin nopeasti kuin tungoksessa pääsi kipittämään kohti apteekkia.

Tyttö tiskin takana hymyili aurinkoisesti.

“Hei, Lottie. Samojako taas?”

“Niin. Gillettejä, muistathan.”

“Tietysti Gillettejä. Kas tässä.” Tyttö pani paketin tiskille.

“Mitäs sinun komealle Gregory Peckillesi kuuluu?” tyttö jatkoi nauraen ilkikurisesti Lottien ilmeelle.

“Herttinen sentään”, Lottie nauroi takaisin. “Osuit naulan kantaan, Gregory Peck, tosiaankin!”

“Kysy, olisiko hänellä käyttöä mukavalle ystävälle, siis pelkälle ystävälle vain. Kas tässä vaihtorahat. Muistathan kysyä?”

“En taatusti kysy.” Lottie lähti liikkeestä tytön naurun saattamana, ja jälleen hän ajatteli: Totta maar ihmiset ovat mukavia.

Lottien koko olemus kihisi mielihyvästä. Ystävällinen sana tai hauska sutkaus oli hänelle kuin iloruiske suoraan suoneen. Ja ilonaiheita oli niin paljon. Ensinnäkin Jinny, joka teki ihanaa ruokaa ja piti huolta heistä kaikista. Tosin Jinny suuttui hänelle toisinaan, mutta se johtui siitä että Jinnyllä oli niin paljon tekemistä. Ja kukapa nyt oman siskon suutahteluista välitti muutenkaan. Sitten oli Frank, maailman parhain lankomies. Ja hyvä ihminen. Niin, pohjimmaltaan Frank oli todella hyvä mies. Ja sitten olivat vielä Jinnyn tyttäret, Florence ja Gracey lapsineen, ja Jinnyn poika Jack ja tämän vaimo, Lena. Lenan ajatteleminen loi pienen varjon Lottien ilon ylle. Lena ei tykännyt hänestä – tai höpsistä, kaikkihan hänestä pitivät. Lenan ärtyisyys johtui vain siitä, että hän oli vastikään mennyt naimisiin ja oli tuskastunut ahtaaseen asumiseen. Totta kai Lena tykkäsi hänestä. Ja sitten oli vielä Larry... Lottien mielihyvä kohosi ja askeleet kevenivät. Larry oli Lottielle kuin oma lapsi, tai kokonainen lapsilauma. Larry oli prinssi, joka aina hakeutui hänen seuraansa, ystävä jonka luokse hän saattoi aina mennä ja joka kykeni vapauttamaan hänet siitä mieltä hämmentävästä, oudon sekavasta tunteesta. Larry oli hänen herransa, opettajansa, tuomarinsa. Perheen muut jäsenet saattoivat synkentää hänen taivaansa arvosteluillaan, mutta yksi ainoa sana Larrylta sai auringon taas paistamaan. Ja kaiken huipuksi Lottien elämänpiiriin kuului vielä Jessie. Jessie ei ollut

perheenjäsen, mutta olisi hyvin voinut olla. Lottie piti Jessiestä enemmän kuin sisarestaan Jinnystä tai kenestäkään muusta lukuun ottamatta Larrya. Ajatus herätti Lottiessa oitis syyllisyyden tunteen, joka sai hänet soimaamaan itseään: Hyi, en saa ajatella noin, se on väärin! Silti hän ei voinut olla ajattelematta niin. Eikä hän pystynyt ajattelemaan Larrya ilman, että ajatteli samalla myös Jessietä.

Kävellessään Duke's Parkin ohitse Lottie kääntyi hymyilemään puistossa leikkiville lapsille. Yksi pojista ravasi nurmikon poikki matalan muurin luo, joka erotti puiston kadusta, ja huusi peukalo pystyssä kavereilleen: "Jippii, tänne jätkät" ja lisäsi sitten hengästyneenä: "Heippa Lot-täti!"

"Heipä hei, Charlie. Teillä on menossa hieno peli."

Muut pojat hyppäsivät muurille ja huusivat yhteen ääneen tervehdyksiään: "Terve, Lot-täti! Heissan, Lottäti!"

Lottie pysähtyi ja hymyili aurinkoisesti. "Jestas sentään, tehän puuskutatte kuin veturit."

"Minne olet menossa?"

"Kotiin."

"Tuleeko teidän Jack pelaamaan tänään?" "Luultavasti, jollei hän lähde Newcastleen. Ei, mutta nyt minun täytyy mennä."

"No hei vaan, Lot-täti."

"Nähdään taas, Lot-täti."

"Hellurei, Lot-täti."

"Hellurei, pojat", Lottie vastasi vekaroiden tyyliin, mikä sai pojat remahtamaan nauruun. Sitten hän jatkoi kulkuaan kepeästi kuin nuori tyttö suipistaen suutaan niin että pitkulaiset, uurteiset kasvot näyttivät entistäkin hassummilta. Lapset ovat ihania, kerta kaikkiaan ihania, kaikki, Lottie totesi itsekseen. Ilkeitä lapsia ei ole

olemassakaan, joitakin vähemmän mukavia vain, kuten esimerkiksi Florencen Monica.

Lottie pysähtyi Brampton Hillin liepeillä kadun laitaan päästääkseen suuren auton ajamaan ohitse. Auto liikkui hitaasti odottaen valojen vaihtumista pääkadun kulmassa. Se oli pitkä ja matala, voimakastehoiselta näyttävä auto, joka veti ihmisten katseet puoleensa, mutta Lottien katseen vangitsi erityisesti auton värit. Kermanvaalea ulkopinta soti räikeästi helakanpunaista sisustusta vastaan. Jestas miten upea auto! Lottie ihasteli. Siinä samassa hänen katseensa osui toiseen matkustajista. Hänen suunsa lokahti ammolleen hämmästyksestä. Hymy katosi hänen kasvoiltaan ja suurten silmien pohjalla välähti tunnistava pilkahdus.

Samassa valot vaihtuivat ja auto ampaisi liikennevirtaan jättäen Lottien seisomaan yhä suu ammolleen. Sitten hänen silmänsä revähtivät levälleen ja hän juoksi kadun yli huohottaen ääneen: "Voi ei, ei!" Hän empi hetken mihin suuntaan lähtisi ja ohikulkijoiden hämmästykseksi pinkaisi sitten juoksuun ja puikkelehti väkijoukon lävitse huutaen mennessään yhä edelleen: "Voi ei, ei!" Vihdoin hän kääntyi sivukadulle, viiletti oikoteitä kotia kohden tikahtumisen partaalla.

Florence Quigley oli käymässä äitinsä luona. Hän kävi kaupungissa kerran viikossa ja pistäytyi aina velvollisuudentuntoisesti katsomassa oliko kotiväki vielä hengissä. Tänä nimenomaisena lauantaiaamuna Florence oli pahalla tuulella. Syy oli entinen, vaikka se olikin ollut taka-alalla jonkin aikaa, mutta Lot-tädin näkeminen koikkelehtimassa High Streetillä erikoisissa hepenissään oli herättänyt Florencen pahan tuulen uudelleen. Broadhurstin perheestä Florence oli ainoa, joka ei ollut koskaan pitänyt

tädistään. Kenties se johtui siitä, että koko joukosta vain hän muistutti ulkonäöltään Lot-tätiä.

Florence oli paraikaa lähdössä ja veti hansikkaita käsiinsä. "Kuule, äiti", hän sanoi kireästi Jinnylle, joka oli kattamassa päivällistä pöytään, "eikö sinun pitäisi tehdä jotain?"

Jinny Broadhurst asetteli tunnontarkasti veitset, haarukat ja lusikat paikoilleen ennen kuin vastasi: "Mitä minun sitten pitäisi tehdä?"

"Polttaa ne Lot-tädin kamalat ryysyt."

"Liian myöhäistä. Lottie on ollut iät ja ajat sellainen kuin on. Sitä paitsi hän viihtyy vaatteissaan."

"Viihtyy!" Florence puristi huulensa yhteen. "Etkö yhtään välitä muista ihmisistä? Minua hävettää kulkea High Streetillä, kun kaikki huutelevat tervehdyksiään Lot-tädille ja naureskelevat hänelle."

Jinny huokasi. "Ethän sinä edes viivy kaupungissa niin pitkään, että ehtisit tätiäsi hävetä. Ja siksi toisekseen, en usko että kukaan pilkallaan nauraa Lottielle. Ihmiset pitävät hänestä."

"Vai pitävät!" Florence tuhahti. "Pilaa hänestä tehdään, se on päivänselvää. Ja me joudumme olemaan täällä vielä kuukausia, ehkä vuosia. Ei Australian-matkaa hetkessä järjestetä. Lakkaan kohta käymästä täällä kokonaan, äiti. Rupean käymään Birthleyssä tai Chester-le-Streetissä, sillä en kerta kaikkiaan kestä nähdä Lot-tätiä siinä hirveässä sotisovassa. Kuule" - Florencen ääni pehmeni - "minulla on pari siistiä, yksinkertaista leninkiä. Hävitä ne ryysyt, niin minä vaatetan Lot-tädin. Eikö se sinustakin olisi reilua?"

Jinny kääntyi katsomaan vanhinta tyttärtään. Hän tiesi miltä Florencesta tuntui ja sääli tätä. Hän itse oli tuntenut jotain samantapaista seurustellessaan ensimmäistä kertaa. Poika oli ollut melkoinen pröystäilijä eikä ollut pitänyt Lottiesta. Se oli loukannut Jinnietä niin syvästi, että hän oli

jättänyt pojan. Mutta hän oli tuntenut katkeruutta Lottieta kohtaan sen vuoksi. Sitten Jinny oli tavannut Frankin. Frank oli pitänyt Lottiesta ja sanonut: "Antaa Lottien olla semmoinen kuin on, hällä väliä miltä hän näyttää, pääasia että hän on onnellinen." Niinpä Jinny oli jättänyt Lottien rauhaan, ainakin mitä vaatetukseen tuli. Mutta oli muita asioita, joissa hän ei voinut antaa Lottien toimia mielensä mukaan.

Jinny ravisti nämä mietteet mielestään ja sanoi: "Kiitos vain, tyttöseni, mutta ei siitä olisi mitään hyötyä. Lottie pystyy muuttamaan vaikka nunnan kaavun mieleisekseen luomukseksi, tiedät sen itsekkin. Vaikka pynttäisimme hänet säädyllisiin tamineisiin päästä varpaisiin, hänen tarvitsisi löytää vain jokin vanha hatunreuhka ja hän olisi taas entisellään. Älä välitä" - Jinny hymyili tyttärelleen - "Lottie on kuitenkin aivan harmiton."

"Harmiton!" Florence kiljaisi. "Niinkö sinusta? Tuskinpa vain. Muistelepa miten harmiton hän oli sen viuluniekkan kanssa."

Jinnyn hymy katosi ja hän vastasi terävästi: "Se asia on loppuun käsitelty. Lottie lupasi Larrylle olla enää koskaan menemättä lähellekään Bog's Endiä, ja jos ketä niin Larrya hän tottelee."

"Toivottavasti." Seurasi pieni tauko, sitten Florence ravisti alistuneena päätään ja sanoi: "No niin, täytynee tästä lähteä. En ehdi enää käydä Gracen luona, myöhästyn bussista. Tuleeko hän tänne tänään?"

"Luulen niin."

"Kertoisitko hänelle, että Sidney haluaa tavata Harryn? Kysy voisivatko he pistäytyä meillä huomenna."

Jinny kääntyi hitaasti ja katsoi tytärtään silmät viiruina. "Mistäs nyt tuulee? Et kai yritä usuttaa heitä taas johonkin? Tässä on jo muutenkin ihan tarpeeksi huolia yhden perheen osalle."

Florece kohotti leukaansa ja sanoi jäykästi: "Minä en tiedä siitä mitään. Se on kokonaan Sidneyyn ja Harryn välinen asia."

"Käske Sidneytä jättämään Harry rauhaan", Jinny tokaisi vihaisesti Florencelle. "Harry ei osaa pitää puoliaan, hän on johdateltavissa ihan mihin tahansa. Jollet usko minua, panen isäsi puuttumaan asiaan."

"Älä nyt, äiti. Emme me ole enää mitään kakaroita, ja siksi toisekseen..." Florence keskeytti äkkiä ja osoitti pitkällä käsivarrellaan ikkunaa. "Katso! Katso nyt tuota ryysyläistä!"

Jinny unohti esillä olleen puheenaiheen ja pyörähti ikkunaan päin. Hän näki Lottie-sisarensa pyyhältävän kadun poikki taloa kohden roikottaen turkisviittaa olkapäällään ja suurta hatunreuhkaa kädessään. Koikkelehtiessaan korkeakorkoisissa, juoksemiseen soveltumattomissa sandaaleissa hän näytti enemmän kuin hiukkasen juopuneelta.

Samaa tuntuivat ajattelevan lukuisat kadunvarrella asuvat naiset puuhaillessaan lauantaiaskareissaan – kuka ikkunoiden pesussa, kuka kiillottamassa ovenkolkutinta, kuka raahaamassa ruokakassia – sillä he kaikki kääntyivät tuijottamaan Lottietä.

Rouva King kadun toiselta puolen rohkaistui jopa huutamaan: "Mikä hätänä, Lottie?" mutta Lottie ei pysähtynyt vastaamaan.

"Voi taivas!" Jinny henkäisi katsellessaan, kun Lottie survaisi portin auki ja hoippui juoksujalkaa puutarhapolkua ylös.

Polku johti suoraan olohuoneen ikkunan editse etuovelle, mutta kiihtymyksen vallassakin Lottie ymmärsi olla ryntäämättä sisään etuovesta ja likaamasta Jinnyn pesemiä portaita. Mutta pyyhältäessään ikkunan ohi hän viittilöi kiivaasti sisarelleen ennen kuin katosi talon kulman taakse.

“Voi taivas!” Jinny huudahti toistamiseen, “mikä ihme Lottieen nyt on mennyt?” Hän käännähti oven suuntaan, mutta ei liikkunut paikaltaan. Florence seisoj keskellä huonetta ja katsoi ovea hänkin, ja nähdessään tätinsä hoippuvan sisään hän nyrpisti inhoten nenäänsä.

“Voi Jinny!” Lottie painoi kämmenensä tiukasti rintaa vasten. “Saan varmaan sydänkohtauksen!”

“Mikä nyt on?” Jinny huudahti. “Oletko menettänyt järkesi?”

“Selvästi hän on”, Florence mumisi painokkaasti.

“Voi Jinny!”

“Istu alas, hyvä ihminen. Mikä sinun oikein on? Onko joku tehnyt sinulle jotain?” Jinnyn äänestä kuului nyt pelko. “Et kai vaan ole ollut Bog’s Endissä?” Jinnyn lyhyenlääntä olemus, joka oli lähes yhtä leveä kuin pitkä, laajeni joka suuntaan.

“En tietenkään. Minähän lupasin Larrylle, ja Larry...

“Tiedän, tiedän. Jollet ole ollut siellä, niin mistä sitten on kyse?”

Äkkiä Lottie rauhoittui. Jinnyn levollisten silmien edessä hänen uutisensa ei tuntunut enää niin pelottavan katastrofaaliselta. Jinny pystyi aina hoitamaan kaiken. Jinny saisi perherauhan säilymään. Larry ei ehkä loukkaantuisikaan, vaan rupeaisi kenties taas tykkäämään Jessiestä. Jinny kyllä saisi asiat kohdalleen. Lottien painui hitaasti istumaan kuin tyhjentyvä ilmapallo ja julisti: “Pam Turnbull on tullut takaisin.

Jos Lottie olisi tieten tahtoen laukaissut pommin, hän ei olisi voinut olla tyytyväisempi tulokseen.

“Mitä!” Jinny ja Florence huudahtivat yhtä aikaa ja Florence lisäsi: “Älä hulluja puhu, olet nähnyt näkyjä.”

“En ole, en takuulla ole. Minä näin Pamin... hän on palannut.”

“Missä sinä näit hänet?” Jinny kysyi tyynesti.

“Brampton Hillin liepeillä, isossa autossa.”

“Autossa?” Florence toisti. “Kuka sitä ajoi? Minkä näköinen mies?”

Jinny heitti tyttärensä kärsimättömän katseen ja tokaisi: “Mitä väliä sillä on?”

Florence mulkaisi äitiinsä kuin tämä olisi ollut yhtä vähäjärkinen kuin Lottie ja tiuskaisi: “Totta kai sillä on väliä. Jos autokuski oli Pamin aviomies, mitään aihetta huoleen ei luultavasti ole. Pahus vieköön tätä perhettä!” Florence kivahti sitten ja kiskaisi hansikastaan niin rajusti, että sauma repesi. “Aina täällä jokin on pielessä, jollei yksi asia niin sitten toinen. Kohta en ilkeä enää näyttää naamaani kaupungilla.”

“Mikset muka!” Jinnyn kasvot hehkuivat ja ääni oli kohonnut. “Jos sinä häpeät omaisiasi, voit painua matkoihisi, tyttö!”

Jinnyn tiuskaisu sai Florencen suun tiukkenemaan ja hän katsahti Lottieen silmissään yhä kysyvä katse. “Ihan totta, Florence”, Lottie vakuutti. “En huomannut ajajaa, tuijotin vain Pamia. Hän oli hienona kuin mikä ja autossa oli punaiset penkit.”

“Sopiva väri sille letukalle”, Florence tokaisi ja kääntyi takkatuleen päin. Samassa takaovi lennähti auki ja joku kailotti: “Haloo! Haloo! Onko täällä ketään?” Florence sulki silmänsä kuullessaan peltisen eväsrasian kolahtavan tiskipöydälle, ja sitten möreä ääni huusi eteisestä: “Missä meidän vanha kunnon Jinny-pullukka lymyilee?”

Jinny livahdi kiireesti keittiön ovelle ja huusi kuopukselleen: “Lakkaa metelöimästä ja tule hetkeksi tänne, Jack.”

Jack Broadhurst tuli huoneeseen kiskoen takkia yltään. Hän oli äitinsä tapaan lyhytkasvuinen, mutta hintelyytensä takia näytti kookkaammalta kuin oli. Kasvot olivat arkipäiväisen näköiset, miltei rumat, paitsi silmät. Ne olivat

tyypilliset Broadhurstien silmät. Kaikki Frank Broadhurstin lapset olivat perineet isältään tämän ainoan kauniin piirteen, syvälle painuneet, suuret, tummanruskeat silmät. Silti ne olivat jokaisella neljällä lapsella erilaiset ja ilmensivät kunkin luonnetta. Siinä kun Florencen silmät kipunoivat kiukusta, Jackilla ne ilkamoivat iloisina.

“Mitä nyt?” Jackin katse vaelsi naisesta toiseen ja asettui viimein Lottieen. Huomatessaan tätinsä tavallistakin homssuisemman ulkoasun Jack rypisti otsaansa, nyökäytti päätään Lottieen päin ja huudahti muka kauhuissaan: “Lottie, senkin vanha hupakko, mitä sinä nyt olet mennyt tekemään?”

“En mitään”, Lottie sammalsi.

“Lakkaa hupsuttelemasta, Jack. Tässä on tarpeeksi ajattelemista muutenkin”, Jinny puuskahti. “Pam Turnbull on tullut takaisin.”

Jackin kulmakarvat vetäytyivät yhteen ja kasvot vakavoituivat. “Tullut takaisin? Ei kai!”

“Kyllä vain. Lottie näki hänet.”

“Näitkö varmasti, Lot-täti?”

“Näin. Vuorenvarmasti.”

“Mutta Pamhan on Amerikassa. Eihän hän ole voinut tulla takaisin, ei ainakaan näin pian kaiken tapahtuneen jälkeen.”

“Se oli Pam, Jack. Hän katsoi minuun päin ja tuns minut”, Lottie vakuutti.

“Kuule, Jack,” Jinny sanoi pojalleen huolesta suunniltaan: “Jos se nainen oli Pam, hän on kaiketi jo ehtinyt äitinsä luo. Mitä jos lähtisit käväisemään Powellilla – ostat vaikka sanomalehden tai savukkeita tai mitä hyvänsä. Jos se auto on kaupan edessä, kyseessä oli tosiaan Pam. Lottie kertoi, että auton sisustus oli punainen.”

“Niin olikin, Jack, punainen se oli.” Lottie nyökkäsi vakuuttavasti.

Jack veti hitaasti takin uudelleen ylleen kasvot juhlallisen vakavina, mikä sai hänet näyttämään kahtakymmentäkuutta ikävuottaan vanhemmalta. "Toivottavasti olet väärässä, Lot-täti", hän sanoi ja meni ulos.

Jack asteli takapihan kautta kujalle hitaasti ja vastahakoisesti aivan kuin olisi halunnut viivytellä askeleitaan. Kujan päässä oli aukio, jonka toisella puolen, kaupungin halki kulkevan pääkadun varrella, oli kaksi jyrkätekoista kerrostaloa takaseinät kadulle päin. Rakennusten alakerrassa oli kaksi kauppapuotia. Talot olivat vastamaalatut ja yhden huoneiston ikkunoissa oli hienot, ristikkäin ripustetut verhot, mikä erotti ne naapureiden takaikkunoista, jotka näyttivät siltä mitä ne olivatkin – keittiön ikkunoilta.

Jack kiersi kulman ympäri rakennusten etupuolelle ja siellä, ruokakaupan edessä, seisoikin Lottien kuvailema loistoauto. Jackin katse vain pyyhkäisi sitä ennen kuin hän astui sisään paperikaupan ovesta. Hän aisti heti, että hänen ilmestymisensä aiheutti lievää hämmennystä rouva Powellissa ja tämän asiakkaassa, jotka tuntuivat olleen syventyneinä tiiviiseen keskusteluun. Jackin ei tarvinnut arvailla, mitä keskustelu koski. Hän nappasi sanomalehden, ojensi maksun rouva Powellille ja käveli saman tien ulos. Se, ettei rouva Powell ollut ryhtynyt puhumaan säästä eikä valittamaan elinkustannusten kalleutta, vahvisti lopullisesti Lottien olleen oikeassa.

Ulkona Jack pysähtyi hetkeksi katsomaan autoa...
Pahuksen Pam! Mikä saamarin lutka se oli!

Paluumatkalla Jack sytytti savukkeen. Nyt oli piru merrassa. Siinäkin tapauksessa, ettei Larry luhistuisi, odotettavissa olisi samanlainen mekkala kuin neljä kuukautta aiemmin, kun Pam Turnbull oli jättänyt Larryn kuin nallin kalliolle vain viikkoa ennen häitä. Jack katsoi

maahan ja raapi korvallistaan. Mitenkähän Larry suhtautuu tähän? Jackin huoli veljestään oli aidon vilpitöntä, sillä niin erilaisia kuin he olivatkin sekä ulkonäöltään että luonteeltaan, heidän välillään vallitsi syvä kiintymys, vaikka se heidän lapsuusaikanaan ja neljän vuoden ikäerosta huolimatta, olikin ilmennyt jatkuvana nahisteluna. Vuosien myötä nahistelu oli muuttunut sanalliseksi, joskus jopa kiivaaksi väittelyksi. Sillä vaikka Jack sisimmässään myönsi Larryn henkisen ylemmyyden, julkisesti hän teki siitä pilaa. Silti kaikki mikä koski hänen veljeään, koski myös häntä.

Jack käveli takakuja nyt ripeämpään tahtiin. Larrynä minä antaisin piut paut Pam Turnbullille, Jack ajatteli äkeissään. Jos joku mainitsisi hänestä sanallakaan, toivottaisin hornan tuuttiin koko letukan. Mutta tuskinpa kukaan puhuisikaan mitään Pamista – ainakaan Larryn kuullen – sillä Jack tiesi tarkalleen, mitä ihmiset ajattelivat: Larry Broadhurst sai vihdoinkin maistaa omaa lääkettään. Mitäs oli mennyt tekemään todella likaisen tempun Jessie Honeysettille samalla sekunnilla kun nuori Pam Turnbull astui näyttämölle. Oliko Larry piitannut hitustakaan Jessien tunteista, vaikka tämä asui naapurissa ja oli joutunut kokemaan hirveän järkytyksen aivan häiden kynnyksellä? Niinpä niin, Jack tiesi, ettei ihmisiltä liikenisi paljonkaan myötätuntoa Larrylle. Hän itsekään ei voinut käsittää, kuinka Larry oli saattanut asettaa mokoman letukan Jessien edelle. Hitto vieköön, Jessiessä oli enemmän hyvyttä ja tervettä järkeä pelkässä pikkusormessaan kuin Pam Turnbullilla koko kropassa! Mutta harva mies kai ajatteli hyvyttä himoitessaan naista. Jackin tarvitsi vain ajatella itseään ja Lenaa... Tai miten sen nyt otti. Jack kohautti housunkaulustaan kuin olisi kohottanut ajatuksiaan. Ei, kyllähän Lena oli ihan kunnon ihminen. Vähän kärttyisä vain joskus, mutta se johtui hänen tilastaan. Kunhan lapsi syntyisi, Lena rauhoittuisi taas. Ajatus toi Jackin mieleen

Lowfell Roadilla sijaitsevan vuokramökin, josta Peter Cox oli puhunut. Se tyhjenisi piakkoin. Jospa lähdetäisiin Lenan kanssa vilkaisemaan sitä iltapäivällä ja otettaisiin selvää, josko olisi mahdollista saada se, Jack mietti. Lena ilahtuisi varmasti ajatuksesta. Jo se, että hän ylipäätään yritti etsiä asuntoa, saisi Lenan vakuuttumaan, että hän todella halusi muuttaa. Mielsä pohjalla Jack kuitenkin tiesi, että mahdollisuudet mökin saamiseen olivat lähes olemattomat. Ja hän oli salaa hyvillään siitä, sillä hän ei olisi mistään hinnasta halunnut vaihtaa äitinsä herkkujen täyttämää ruokapöytää ja siistiä kotia vaimonsa likimain olemattomaan keittotaitoon ja epämääräiseen huushollinpitoon.

Jackin avatessa takaporttia hänen isänsä tuli ulos vajasta kyyhkynen kädessään.

“Oletko käynyt sisällä”, Jack kysyi.

“En vielä”. Frank Broadhurst nosti linnun varovasti kyyhkyslakkaan vajan räystäään alle. “Tulin vastikään aamukävelyltä Gracen luota... mahtava lenkkeilyilma, eikö olekin?” Frank katsoi taivaalle ja kääntyi sitten uudelleen poikaansa päin. “Juttelin Joen kanssa ja hän oli sitä mieltä, että jos onnistuisimme raapimaan tarpeeksi rahaa kasaan, saisimme sen Tillyn pientilan kolmine kasvihuoneineen pilkkahinnalla. Kunpa äitisi vain suostuisi pienen lainan ja riskin ottamiseen. Olisihan se parempi vaihtoehto kuin raataa ja säästää vielä vuosi tai pari ja aloittaa sitten tyhjästä. Elämä menee eteenpäin koko ajan, ja minä haluaisin vielä nähdä vähän avaraa taivasta.” Frank katsahti jälleen ylös, mutta kun Jack aikoi sanoa jotain, hänen isänsä vaiensi hänet viittomalla häntä tulemaan vajan kulman taakse, jonne ei voinut nähdä keittiön ikkunasta. Siellä Frank hieraisi rystysillään sinisuonista poskeaan ennen kuin kuiskasi salamyhkäisesti: “Ajattelin tässä vaan, tai siis juolahti mieleen, että innostuisikohan

Larry ajatuksesta? Mitäs luulet? Hänhän on aina inhonnut kaivosta ja on kaikesta päätellen onnistunut pistämään vähän rahaa säästöön koska on paiskinut töitä niin rankasti viime aikoina, etenkin muutamana viime kuukautena. Mitä jos vihjaisisit asiasta Larrylle? En viitsisi itse kysellä. Kokeilisit ensin kepillä jäätä ja kertoisit sitten minulle, jooko?”

“Isä, Pam Turnbull on tullut takaisin.”

Frankin kädenliike pysähtyi ja laihoille, hyväntahtoisille kasvoille tuli koomisen hämmästynyt ilme. “Tullut takaisin! Älä laske luikuria, poika. Eihän se ole mahdollista, kaiken sen jälkeen, mitä...”

“Ei se ole pilapuhetta, isä.”

“Oletko sinä nähnyt hänet?”

“En, mutta Lot-täti on.”

“Jassoo.” Frank naurahti ja huoahhti. Sitten hän hieroi rystysillään kaulaansa kuin ajaisi partaa. “Vai että Lottie...”

“Pam Turnbull on tosiaan palannut, isä. Kaupan edessä seisoo loistokaara, suurempi kuin kaupungissa on konsanaan nähty, Powellilla ollaan jo ihan tohkeissaan.”

Frank mulkaisi kohti taivasta ja katsoi sitten poikaansa syvästi huolestuneena. “Mitähän tästä seuraa? Tupenrapinat taatusti. Miksi ihmeessä se huitukka on tullut takaisin? Kuule” – Frank tarttui äkkiä Jackia hihasta – “Larry ei saa nähdä häntä, meidän on tehtävä jotakin. Toimita sinä Larry jonnekin pois joksikin aikaa.”

“Mitä se hyödyttäisi? Hän näkee Pamin joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin. Pam haluaa varta vasten tulla nähdyksi siitä loistokärrystä päätellen.”

“Voi luoja, se revohka alkaa siis uudelleen.” Frank katsoi hämmentyneenä ympärilleen ja lähti sitten verkkaisesti kävelemään polkua ylös taloon Jack kintereillään.

Keittiö oli niin äänetön, että tuntui kuin siellä ei olisi ollut ketään. Jinny istui tuolin reunalla ja väänteli käsiä

sylissään. Lottie tuijotti vuoroin sisartaan, vuoroin Florencea ja vilkaisi välillä Lenaankin, mutta painoi nopeasti silmänsä tämän kovan katseen edessä. Lena, joka oli juuri tullut kampaajalta, oli kuullut Pam Turnbullin paluusta ja odotti nyt pirullisen riemuntunteen vallassa vahvistusta huhulle. Kaikki mikä vain ikinä tuottaisi lankomiehelle hankaluutta ja nöyryytystä, antoi syvää tyydytystä Lenalle. Larry Broadhurst oli hänen mielestään pahimman lajin nousukas ja niuhottaja, eikä hän toivonut Larrylle mitään muuta kuin paha. Lena piti itseään taitavana miesten käsittelijänä – hienovarainen lantion heilahdus tai poven kohautus sai miehen kuin miehen käden ojentumaan häntä kohden. Vieläpä ukko Broadhurstkin saattoi läpsäyttää häntä hyväntahtoisesti takamukselle. Mutta Larry peijakas oli hädin tuskin puhunut hänelle mitään, edes ennen hääfiaskoan. Ja kuitenkin Jack ja muut likimain jumaloivat häntä. Larry oli pelkkä pröystäilevä, tyhjänpäiväinen moukka! Lena toivoi sydäimestään, että Pam Turnbull jäisi kaupunkiin ja pöyhkeilisi oikein mielin määrin rahoillaan ja uudella aviomiehellään Larry Broadhurstin nenän edessä. Pam ei ollutkaan mikään typerys, eikä myöskään pelkuri. Olihan hänellä ollut kanttia panna välit poikki Larryn kanssa viime tingassa, niin kuin hän oli tehnyt. Pam Turnbull oli ollut tarpeeksi järkevä ollakseen sitomatta itseään kaivosmieheen.

Lena liikehti tuolissaan ja pöyhi sormillaan vaaleaa, kikkaraista hiuskuontaloaan. Hän itse oli ollut täysi houkka. Jollei hän olisi ollut silloin niin peloissaan, hän ei ikipäivänä olisi kytkenyt itseään tähän perheeseen. Niin syventynyt Lena oli katumuksensa syövereihin, ettei edes huomannut Jackia, kun tämä tuli sisään.

Jack sipaisi Lenan hiuksia. "Penni ajatuksistasi."

Lena pyöränti mieheensä päin ja tiuskaisi: "Häivytöks siitä sotkemasta tukkaani! Se on juuri laitettu. No, näitkö sinä Pam Turnbullin?"

"Kuulkaas tuota." Jack nauroi vaimolleen. "Nukuksissako sinä olit?"

"Ole hupsimatta", Jinny torui. "Nyt ei ole leikinlaskun aika."

"Tiedän", Jack sanoi hivenen loukkaantuneena, "mutta jos me kaikki näytämme hautajaisväeltä kun Larry tulee, se ei auta häntä yhtään. Meidän on käyttäydyttävä normaalisti."

"Niin justiinsa, Jack, niin justiinsa", Lottie piipitti. "Hyvällä tuulella meidän pitää olla, eikö niin, Lena?" Lottie katsahti Lenan suuntaan yrittäen parhaan kykynsä mukaan saada äreän nuoren naisen yhtymään mielipiteeseensä.

Lena mulkaisi Lottietä ja ajatteli vihoissaan: Totta vieköön, jonain päivänä minä vielä kalautan tuota naista kalloon hiilihangolla tai millä hyvänsä!

Niine hyvineen hän nousi tuolista ja marssi ulos sanomatta sanaakaan. Lottie katseli häkeltyneenä ympärilleen, kunnes Jinny sanoi hänelle topakasti: "Lot, olen sanonut sinulle lukemattomat kerrat, ettet saa jättää tuota viittaa ja hatunreuhkaa lojumaan minne sattuu. Vie ne yläkertaan ja heti, tai heitän tuon turkisrumiluksen tuleen!"

Jinnyn uhkaukseen pelästyttämänä Lottie sieppasi vaatekappaleet kainaloonsa ja pakeni huoneesta. Florence alkoi jälleen vetää hansikkaita käsiinsä ja julisti: "Nyt minä lähden ja heti, tai muuten juutun juoruihin kaduilla."

Frank puolestaan nojautui kopauttamaan piippunsa tyhjäksi lieden kulmaan ja huomautti tyynesti leveällä kaivosmiesten murteella, joka aina ärsytti Florencea: "Niin kauan ku asiat ei koske sua ittees, likka, voit olla huoleti."

Florence mulkaisi isänsä selkää kiukusta puhkuen ja murahti: "Toivoton tapaus." Sitten hän säntäsi ulos paiskaten oven kiinni perässään niin rajusti, että Jinny sävähti ja puristi suunsa tiukaksi. Sitten hän katsoi pelokkaana miestänsä ja poikaansa ja kysyi. "Mitä luulette, nostaakohan Larry tästä metelin?"

Frank ei sanonut mitään, mutta Jack vastasi: "Mene ja tiedä. Hän saattaa sulkeutua kuoreensa ja olla piittaamatta koko jutusta, tai raivostua silmittömästi ja silloin voi tapahtua mitä tahansa. Tai sitten hän ei kestä tilannetta ja häipyy omille teilleen."

Jinny syöksähti pöydän luo ja ryhtyi siirtelemään ruokailuvälineitä uuteen järjestykseen täysin tarpeettomasti. Luoja suokoon, ettei niin kävisi, hän rukoili äänettömästi. Hän kestäisi mitä tahansa paitsi sen, jos Larry lähtisi kotoa.

Larry

“Että tämä työvuoro on sitten pahuksenmoinen, eikö sinustakin, Larry?”

Larry Broadhurst vain murahti vastaukseksi ryömiessään vatsallaan hiilimurskassa kohti seuraavaa palkkia.

“Paiskin töitä mukisematta sunnuntait ja maanantait ja kaikki muut peevelin päivät, kunhan lauantait olis vapaita.”

Eräs miehistä kiskoi kaapelinpätkeä parin metrin päässä ja huomautti naurahtaen. “United varmasti vaihtais vuorosi, jos vain pyytäisit, Willie. Sitä paitsi, mitä nurisemista sulla on? Sullahan on lippu otteluun!”

“Just niin”, mies kauempaa käytävästä huusi. “Kuinka oikein onnistuit saamaan sen, Willie? Viikosta toiseen on kyllä lupailtu, mutta hitot! Meikäläinen ei ole saanut mitään. Mutta sinä peijooni sait.”

“Joo, miten se oikein kävi, Willie?” ensimmäinen mies sanoi. “Ei Cardiff ainakaan jakele lippuja millään kepulikonstilla.”

“Hah, Cardiff! Älä naurata, Walesin poika. Cardiffko muka pääsisi Cupin finaaliin! Mutta voinhan kertoa miten sain sen piletin.” Willie Macintyre kierähti vatsallaan ja sopotti luottamuksellisesti: “Sain vinkin, että jos lupaisin avustaa joukkuetta tonnilla vuodessa, lippu ois mun taskussa. No, meikäpoika lupas.”

“Suksi suolle!” walesilainen tuhahti. “Ne häviää kumminkin. Manchester näyttää niille taivaan merkit, katotaan vaan.”

“Manchesterko! Katinkontit.” Willie sylkäisi hiilipölyyn. “Kymmenen yhtä vastaan, että Newcastle voittaa.”

Meikäläisellä on kymmenen punnan veto päällä.” “Hullu mies!” huusi vanhempi mies käytävän perältä, mutta Willie vastasi huutoon hyvántahtoisesti: “Hyvä on, Jimmy, hauku vaan, mutta takuulla ääni muuttuu kellossa, kun näet miten käy. Tarjoon sulle pullon parasta viskiä, jos Newcastle häviää.”

“Älä lupaille liikoja”, vanha mies tuhahti. “Manchester peittoaa Newcastlen mennen tullen, se on varma. Sitä paitsi, jos rautatielakko tulee, menosi Wimbleyyn tyssää siihen.”

“Hemmetti!” Willie noitui. “Ootte tekin varsinaisia kotijoukkueen kannattajia! Saisit painua etelään, Jimmy. Hiisi vieköön, jollei junat kulje, otan kolmen päivän loman ja liftaan sinne.”

Vanhan miehen vastaus hukkui pääportilta kantautuviin käskyhuutoihin. Sieltä täältä kuului naurahduksia ja kirouksia, kun kaivauspaikkaa siirrettiin. Tämä nimenomainen seinämä sijaitsi käytävän perällä ja oli vain pieni osa kaivosta. Siellä työskenteli kolmekymmentäneljä miestä, jotka paraikaa valmistautuivat yövuoroon. Kuljetuskalusto oli siirrettävä uuteen paikkaan ja tukipalkit irrotettava vanhasta kohdasta. Osa miehistä puhdisti pitkää kuljetusrakennelmaa samalla kun toiset laahasivat sen osia uuteen kohteeseen. Jotkut taas levittivät kivimurskaa maahan vähentääkseen hiilipölyn aiheuttamia haittoja. Jokainen miehistä tunsu perinpohjin oman tehtävänsä ja oli täysin tietoinen siitä, että pieninkin lipsahdus saattoi vaarantaa ihmishenkiä, ei vain lähimpien kavereiden vaan tuhansien miesten hengen, jotka olivat suljettuina miljoonia tonneja painavien kivimassojen alle. Ilmeisesti tieto tästä ei kuitenkaan painanut kovin paljon miesten mieliä. He tuumivat vain kyynisesti, että kun varamiehiä ei ollut, riskeihin oli suhtauduttava kevyesti. Oli vain saatava mahdollisimman paljon hiiltä maanpinnalle, että puheet

tuotannon laskusta saataisiin pidettyä kurissa. Nämä miehet – varsinkin vanhimmat ja kokeneimmat – tiesivät, että jokainen heistä oli korvaamaton. Miten kaivos ylimalkaan pärjäisi ilman louhijoita? Entä louhijat ilman räjäyttäjiä? Mitä hyötyä hiilestä olisi, jollei sitä pystyittäisi nostamaan maan pinnalle ja – mikä kaikkein tärkeintä – kuinka he tulisivat toimeen ilman miehiä, jotka huolehtivat raittiin ilman saamisesta kaivokseen?

Larry Broadhurst oli tästä kaikesta samaa mieltä kuin muutkin, joskin viime aikoina hänen mieleensä oli alkanut hiipiä yhä voimistuva pelko, että jonain päivänä joku tekisi virheen ja hän murskaantuisi muusiksi kivimassojen alle. Mutta hän torjui ajatuksen heti: Hittoako tässä pelkäämään! Ei minulle käy niin. Minä aion päästä täältä ulos ehjänä ja kokonaisena.

Samassa Willie Macintyren syvä baritoniäänäni alkoi kailottaa: ”Ottaos vastaan tämä ruusunkukka.” Ääni singahti kattoon ja kaikui kuuluvana pitkin kaivoksen seinämiä, ja käytävän perältä joku huusi nauraen: Tattista vaan, kaveri. Sulotuoksut kantautuu tänne asti.”

Sutkaus sai aikaan naurun remahduksen, ja vitsinieikka jatkoi: ”Ota se kukka mukaasi ja vie joukkueelles.”

Larry yritti sulkea korvansa naljailulta ja varsinkin Willien ääneltä. Kummallista, hän ajatteli, miten ihmiset kasvoivat toisistaan erilleen. Nykyään Willie tuntui hänestä typerältä moukalta, vaikka he aiemmin olivat olleet erottamattomat – ja Willien mielestä olivat edelleenkin. Kouluajoista kutsuntaikään he olivat olleet kaveruksia. Mutta silloin heidän tiensä erosivat. Willie oli joutunut laivastoon, hän puolestaan maavoimiin. Ja sitten armeijan jälkeen tilanne oli muuttunut, vaikka kaikesta päätellen Willie ei ollut huomannut muutosta... Kaiketi tyhmyyttään, Larry päätteli. Aluksi Larry oli luullut, että sota oli aiheuttanut muutoksen hänessä itsessään, mutta oli niin tai

näin, nykyään hänen oli vaikea toimia samalla tavalla kuin Willie. Hän joutui tämän tästä hillitsemään kielensä, ettei olisi ärähtänyt Willielle: "Pahuksen ääliö, etkö osaa puhua järkevästi?" Larryn oli vaikea ymmärtää, miten he ylipäänsä olivat joskus voineet nauraa ja painiskella yhdessä takapihalla Jackin toimiessa erotuomarina. Tai että hän kerran nuorena poikasena oli kamppaillut henkeen ja vereen pelastusmiesten rinnalla kaivaakseen Willien loukusta painavan kiviröykkiön alta. Larry tiesi, että olisi kaikkien kaivosmiesten tapaan ollut valmis raatamaan itsensä näännyksiin pelastaakseen kavereittensa hengen, mutta ei sellaisella intohimolla ja kiihkolla kuin niiden kahden vuorokauden aikana, jotka Willien pelastaminen oli kestänyt. Larry oli siihen aikaan ollut nuori ja täynnä intoa ja hyvin kiintynyt Willieen. Mutta nyt Willie oli hänestä pelkkä tyhmä moukka, tällä hetkellä entistäkin tyhmempi, sillä Willien kieli ei lakannut hetkeksikään hölöttämästä. Willien elämään ei mahtunut muuta kuin kaksi asiaa: Newcastle United ja bullterrierit. Ja Larry epäili Willien kiinnostuksen kyseiseen koirarotuun johtuvan pelkästään siitä, että hänestä se liittyi olennaisesti joukkueen imagoon.

"Tiedätkö Larry, meidän Joe kahmi taskuunsa kahdeksantoista puntaa viime viikolla. Se tekee taas yövuoroja - viisi shillinkiä per tunti hiilitonnista. Eikö olekin huutava vääräys? Just tuommoset ahnehtijat saa ihmiset luulemaan, että me kaikki ollaan miljonäärejä."

"Moukan tuuria se vain on. Sitä paitsi, olisithan itsekkin voinut tehdä samoin." Larryn äänensävy oli taas kireä, ja se vaiensi Willien hetkeksi. Larry väänsi varomattomasti kaivospalkkia ja ärähti: "Saamarin saamari", mutta ei tarkoittanut sillä itsepäistä palkkia. Hän tiesi tarkalleen, miksi Willie ei halunnut vaihtaa vuoroa: siksi, että tämä halusi hinnalla millä hyvänsä pysytellä hänen rinnallaan.

Silti Larry katui heti kiukkuista käytöstään ja pakottautui kysymään hillitysti: "Paljonko he sitten saivat louhituksi?"

"Lähes satakolmekymmentä tonnia yhdeltä työvuorolta." Willie hilautui kuin koira Larryn viereen.

"Hieno juttu", Larry kehaisi.

"Joo, ja ne sai vielä bonustakin: kuustoista prossaa kokonaisvoitosta. "

"Hieno juttu", Larry sanoi uudelleen.

"Ei siinä mitään hienoo ole. Väärin se on, Larry, hiton väärin!"

Voi taivas! Larry huokasi ja kiemurteli vatsallaan eteenpäin. Miksi Willien piti jankuttaa asioista, jotka kaikki tiesivät muutenkin. Jok'ikinen kaivosmies tiesi ainakin likimain, mitä toinen tienasi. Että pitikin sietää moista tolloa! Larryn teki mieli täräyttää Willietä kuonoon. Hän pyyhki valuvaa hikeä kasvoiltaan. Perhana tätä kuumuutta ja kosteutta, kuin olisi saunassa. Larryn otsalampun valo häilähteli harmaanhämyisässä katossa. Hän tuijotti kattoa, ja äkkiä hänet valtasi pelonsekainen halu repiä se hajalle paljain käsin. Hänen vatsaansa velloi, häntä alkoi kuvottaa ja hän oli vähällä oksentaa. Olo helpottui, kun hän painoi päänsä maata vasten. Vielä vähän aikaa tätä helvettiä niin tulen hulluksi, niin kuin Tommy Scallen vuosi sitten, Larry manaili mielessään. Mitä nopeammin pääsen kokonaan pois täältä, sen parempi.

Larry kääntyi ja viittasi Willielle, että tämä ojentaisi hänelle jarrukiilan, mutta Willie hohotteli taas huolettomasti. Kimpaantuneena Larry perääntyi taaksepäin ja tiuskaisi: "Saamarin jätkä! Heitä äkkiä se kiila tänne, kuuletko? Olen totisesti hyvilläni, kun ottelukausi loppuu, muuten se vie sinulta viimeisetkin järjen rippeet."

Willie ei vastannut mitään Larryn ärähdykseen, mutta hintelä walesilainen huikkasi huolettomasti: "Jaahas, varamanageri on taas vauhdissa."